

" 'Seyl-i mevcudat ve kàfile-i mahlûkat nereden geliyor ve nereye gidecek ve niçin gelmişler ve ne yapıyorlar?' diye halledilmeyen tılsımlı suallerin mânâları ona inkişaf etmesi, ancak ve ancak sırr-ı tevhid iledir. " Neden "sırr-ı tevhid ile" deniyor?..

Şu kainat içindeki, büyük ve dehşetli değişimler, yani hiçbir şeyin sabit ve kararında kalmayıp, sürekli gelip gitmesi ve deprem, sel, afetler gibi kahredici büyük hadiselerin ekşi yüzlerinin arka cephesinde Allah'ın rahmet ve hikmetinin tatlı ve güler yüzü hükmediyor. Bu güler yüzü ancak tevhit, yani iman ile görebiliriz.

Mesela, karın soğuk ve üşütücü yüzünün arkasında milyonlarca bitki ve hayvanların hayat kaynağı olan suya ve başka hikmetlere gebe olması vardır. Yani kar yağmasa bitkiler yeşeremez, bitkiler yeşermese canlılar yaşayamaz. Daha bunun gibi sebep ve hikmetini bilmediğimiz sayısız rahmet ve hikmet incelikleri kara takılmış.

Ölümün zahir yüzü, her ne kadar alışmış olduğumuz dünyadan ve dostlardan bir ayrılık, bir azap gibi dursa da, arka cephesinde ebedi bir saadet ve gerçek manada dostlara kavuşmak manası hükmetmesinden dolayı, azap ve ayrılık değildir. Kabir ise bedenimizi yutan ve çürüten bir kuyu değil, cennet bahçesine açılan bir kapı gibidir.

İşte hadiselerle imanın nuru ve gözlüğü ile bakılır ise, her şeyin hakikati ve iç yüzü anlaşılır, ekşi ve azaplı gibi duran cihetler güzel ve tatlı şekillere dönüşür ve insana gerçek mutluluğu tattırır. Ama küfür ve gaflet gözlüğü olayların iç yüzünü gösteremediği için, her şey azaplı ve dehşetli bir hale dönüşüyor ve hayatı zehir'e çeviriyor.

Kainattaki eşya, zeval ve ölüm ile yok olmuyor, sadece maddi formunu bırakıp, manevi alemlere intikal ederek başka boyutlarda başka ve daha mükemmel bir form ile hayatını ve varlığını devam ettiriyor. Biz bütün bu manaları tevhidin gözlüğü ile görebiliyoruz.

Tevhit, burada imanı temsil eden bir kavram olup, imanın altı şartını içinde barındıran bir formüldür. **İman ise**, hakikatleri insana gösteren bir nur ve bir ışıktır. Şayet iman nuru ve ışığı insanın olaylara bakışında rehber olmaz ise, olayların manasını ve hakikatini asla kavrayamaz.

Mesela, inkar ve küfür nazarında ölüm bir hiçlik ve yokluktur. Zamanın akıp gitmesi varlıkları yokluk derelerine yuvarlayan dehşetli bir sel gibidir. **Geçmiş**, varlıkların yokluk mezarlığı hükmündedir. **Gelecek ise**, karanlık ve insanın başına hangi

musibetleri getireceği bilinmeyen bir endiŖe noktasıdır.